

აუდიტი – ეკონომიკის მდგრადი განვითარების სისტემის ელემენტი

ნათია ხოჭოლავა
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

აუდიტი არის ეკონომიკის დინამიურად განვითარებადი მიმართულება, რომელიც უზრუნველყოფს ფინანსური აღრიცხვის საიმედოობას და სანდოობას, ამავე დროს ამყარებს სამეურნეო ურთიერთობებს სამეწარმეო საქმიანობის სუბიექტებს შორის. ეკონომიკური სუბიექტის ფინანსური მდგომარეობის შეფასებისას მონაცემების გაანგარიშებისათვის საფუძვლად გამოიყენება ფინანსური ანგარიშგების მონაცემები. ეკონომიკური სუბიექტის ფინანსური მდგომარეობის შეფასებისათვის კი გამოიყენება აუდიტორული დასკვნა, რომელიც საშუალებას იძლევა განისაზღვროს ფინანსური ანგარიშგების დადგენილ კრიტერიუმებთან შესაბამისობის ხარისხი. ყველაზე უფრო ინფორმატიული ამ შემთხვევაში არის ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების (ფასს) საფუძველზე შედგენილი ფინანსური ანგარიშგება.

აუდიტი არის სამეურნეო სუბიექტების ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის მიღების წყარო, როგორც ინვესტორებისათვის, ასევე სხვა დაინტერესებული პირებისათვის – კონტრაგენტების, კრედიტორების, წარმოების მომსახურეების და სახელმწიფოსათვის.

აუდიტი ახდენს ეკონომიკური სუბიექტების საქმიანობის ყოველმხრივ შემოწმებას და დასკვნის საიმედოობის განსაზღვრას. განიხილავს სუბიექტის სიცოცხლისუნარიანობას, სტაბილურობას და ამით ხდება მეურნე სუბიექტის მდგრადი განვითარების უზრუნ-

ველყოფის სისტემის ერთერთი ელემენტი. უზრუნველყოფს რა მეურნე სუბიექტის მდგრად განვითარებას, აუდიტი მთლიანობაში ხელს უწყობს ქვეყნის სასურველ ეკონომიკურ განვითარებას.

შესავალი

ეკონომიკა რთული მექანიზმია, რომლის მეშვეობითაც ხდება ეკონომიკური კეთილდღეობის შექმნა და განაწილება ქვეყნის მოთხოვნილების შესაბამისად. იგი თავის თავში მოიცავს საქმიანობის სხვადასხვა სახეს: საწარმოოს, საკრედიტო-საფინანსოს, საინვესტიციოს, სადაზღვევოს და ა.შ.

საქმიანობის ერთერთი სახე არის აუდიტორული მომსახურება. აუდიტი ეს არის ანგარიშგების უტყუარობის თაობაზე აზრის გამოთქმის მიზნით ეკონომიკური სუბიექტის ფინანსური ანგარიშგების შემოწმება დამოუკიდებელი პირების მიერ. უტყუარობის ქვეშ იგულისხმება ბუღალტრული ანგარიშგების მონაცემთა სიზუსტის ხარისხი, რომელიც საშუალებას იძლევა ამ ანგარიშგების მონაცემების საფუძველზე გაკეთდეს სწორი დასკვნები აუდიტის ობიექტის სამეურნეო საქმიანობის, ფინანსური და ქონებრივი მდგომარეობის შესახებ და მიღებულ იქნას ამ დასკვნებზე ბაზირებული დასაბუთებული გადაწყვეტილება.

საკვანძო სიტყვები: აუდიტორული დასკვნა, ფინანსური ანგარიშგება, საინფორმაციო რისკი, ფუნქციონირებადი საწარმო, აუდიტორული მტკიცებულება, პროფესიული სკეპტიციზმი, მდგრადი ეკონომიკური განვითარება.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოს ეკონომიკური და პოლიტიკური როლის გაღრმავების უზრუნველყოფისათვის მსოფლიო თანამეგობრობაში, აუცილებელია ეკონომიკის მოდერნიზაცია, გადასვლა საექსპორტო ტიპზე, ინოვაციურ ეკონომიკურ განვითარებაზე. ქვეყნისა და მისი სამეურნეო სუბიექტების მდგრადი განვითარება გულისხმობს სახელმწიფოს მხრიდან სტაბილურობისა და საიმედოობის უზრუნველყოფას, როგორც გარანტს შესაძლო ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური რყევებისგან.

სტრატეგია, რომელიც მიმართულია ინოვაციური ეკონომიკური განვითარების ინსტიტუციონალური საფუძვლების ფორმირებისკენ უზრუნველყოფს ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებას, გვთავაზობს გახსნილობის, ეფექტურობის ხარისხობრივ ამაღლებას.

დაბანდების (ინვესტიციის) მიმზიდველობის შეფასება ხორციელდება აუდიტორული დასკვნის საფუძველზე, რომელიც შეიცავს ინფორმაციას ეკონომიკური სუბიექტის საქმიანობის შესახებ. მაგალითად: მასშტაბური პროექტების განხილვისას ინვესტორები, საფინანსო-საბანკო დაწესებულებები პოტენციური კლიენტის შეფასებისას, ფინანსურ ანარიშგებასთან ერთად (რომელიც თავისთავად შედგენილი უნდა იყოს ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით), ასევე ითხოვენ აუდიტორული დასკვნის წარდგენას, იმისათვის, რომ დადასტურდეს წარმოდგენილი ინფორმაციის უტყუარობა ყველა არსებით ასპექტთან მიმართებაში. აქ აუდიტორული დასკვნა წარმოდგენილია, როგორც მსესხებლის მონაცემების საიმედოობის კიდევ ერთი წყარო და საშუალებას იძლევა შემოწმებული ანგარიშების საფუძველზე გაკეთდეს პოტენციური მსესხებლის გადახდისუნარიანობისა და კრედიტუნარიანობის მონაცემების გაანგარიშება.

სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელია რიგი ღონისძიებათა რეალიზაცია შემდეგ დარგებში: განათლება, მეცნიერება, ჯანდაცვა, კულტურა, მომსახურების დასაქმება, დემოგრაფიული პოლიტიკა. ეკონომიკის ინოვაციურ ტიპზე გადასვლის გეგმით ნაწარაუდევია საინფორმაციო საზოგადოების შექმნა და განვითარება, ხელსაყრელი სამეწარმეო და საინვესტიციო კლიმატი, ღონისძიებათა რეალიზაცია მაკროეკონომიკის, სტრუქტურული პოლიტიკის დარგში და ასევე ტერიტორიული განვითარების სტრატეგიისა და რეგიონალური პოლიტიკის მიღება.

როგორც კერძო პირებისაგან, ასევე მსხვილი კორპორაციები-საგან ინვესტიციების მოზიდვის ამოცანის გადაჭრა ჩადებულია ბიზნესის საინფორმაციო უზრუნველყოფის, ბუღალტრული აღრიცხვისა და სტატისტიკის რეფორმირების გაუმჯობესებაში.

საწარმოების საინვესტიციო მიმზიდველობა დამოკიდებულია ფინანსური ინფორმაციის ხარისხზე, რომელიც თავის მხრივ უზრუნველყოფს სამეურნეო სუბიექტებისა და საერთოდ მთელი ქვეყნის ეკონომიკის მდგრად განვითარებას.

ხარისხიანი ფინანსური ანგარიშგება (შედგენილი ფასს-ების მიხედვით), ხელს უწყობს ბაზარზე საწარმოს პოზიციის განმტკიცებას, ასევე მათი მართვის სრულყოფას, იმდენად რამდენადაც მენეჯერები უფრო სრულად წარმოადგენენ რეალურ ეკონომიკურ პირობებს, რომელშიც ფუნქციონირებს სამეურნეო სუბიექტი.

ფინანსური აღრიცხვიანობის სრულყოფა მიმართულია ნორმატიული აქტების ერთიანი სისტემის ფორმირებისაკენ, აუდიტორული საქმიანობის შესაბამისობისათვის იმ მოთხოვნების მიმართ, რომელიც წარმოდგენილია ფინანსური ანგარიშების მომხმარებელთა მხრიდან.

აუდიტი, როგორც სამეურნეო სუბიექტების მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფის სისტემის ელემენტი, საშუალებას იძლევა:

1) შეამციროს ფინანსური ანგარიშების მომხმარებელთა როგორც გარე (ინვესტორები, კრედიტორები, სახელმწიფო), ასევე შიდა (აქციონერები, საწარმოს ხელმძღვანელობა) საინფორმაციო რისკები;

2) განხილულ იქნას ეკონომიკური სუბიექტის საქმიანობის უწყვეტობის დაშვება;

3) ეკონომიკური სუბიექტის ფინანსური მდგომარეობის შეფასება.

უფრო დანვრილებით განვიხილოთ აუდიტი – როგორც სუბიექტის მეურნეობის, რეალობისა და საერთოდ ეკონომიკის განვითარების ელემენტი.

საინფორმაციო რისკი. საინფორმაციო რისკი ეს არის რისკის იმისა, რომ ინფორმაცია, რომლის საფუძველზეც მიღებულია გადაწყვეტილება იყოს არაზუსტი. საინფორმაციო რისკის წარმოშობის მთავარი მიზეზია კლიენტის არაზუსტი ფინანსური ანგარიშება [3].

დამოუკიდებელი აუდიტი გამოდის სუბიექტის მდგრადი ეკონომიკური განვითარების უზრუნველყოფის სისტემის ელემენტის სახით და ამ გზით საშუალებას იძლევა შემცირდეს საინფორმაციო რისკი.

აუდიტის დროს მხედველობაში მიიღება სტრუქტურისა და ფუნქციის სირთულე, რომელსაც ასრულებს ბუღალტრული აღრიცხვა და საშუალებას იძლევა მნიშვნელოვნად შემცირდეს ფინანსურ ანგარიშებში წარმოდგენილი ინფორმაციის არასაიმედოობა. ამავდროულად გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ აუდიტის დროს არ ხდება ბუღალტრული აღრიცხვის რეესტრების 100%-ის შემოწმება.

ამრიგად, დასახული ამოცანის გადაჭრისათვის აუცილებელია უზრუნველყოფილ იქნას:

- ინდივიდუალური აუდიტორებისა და აუდიტორული ორგანიზაციების პროფესიული შესაძლებლობის ამაღლება. აუდიტორული შემოწმების დარგში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი და აუდიტის საყოველთაოდ მიღებული საშუალებებისა და მეთოდების გამოყენება, ასევე აუდიტორულ პრაქტიკაში უახლესი საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და ეკონომიკურ-მათემატიკური მეთოდების აქტიური ჩართვა;

- იმ ორგანოების მუშაობის ეფექტურობის ამაღლება, რომელიც არეგულირებს აუდიტოულ საქმიანობას.

ფინანსური ანგარიშების მომხმარებელთა მოთხოვნების ზრდა უტყუარი ინფორმაციის მისაღებად განპირობებულია რიგი ფაქტორებით. მათ შორის ყველაზე მნიშვნელოვნად შეიძლება ჩაითვალოს მსოფლიო ეკონომიკაში გლობალური ეკონომიკური რყევები. წარდგენილი ფინანსური ინფორმაციის აუდიტორული დასკვნით დადასტურება აუცილებელი გახდა თითქმის ყველა ეკონომიკური სუბიექტისათვის.

ფუნქციონირებადი საწარმო - საქმიანობის უწყვეტობა
დაკავშირებულია საწარმოს განსაზღვრულ სიცოცხლისუნარიანობასთან, ამისათვის აუდიტის ობიექტი მოწმდება ფინანსური ანგარიშების შედგენის ერთ-ერთი ძირითადი წინაპირობის – მეურნე სუბიექტის საქმიანობის უწყვეტობის თაობაზე.

ფუნქციონირებადი საწარმოს დაშვება – არის მეურნე სუბიექტის ბაზარზე მდგომარეობის ერთ-ერთი პირობა, ასეთი ვარაუდი აუცილებელია ეკონომიკური სუბიექტების მიმართ, რამდენადაც საშუალებას იძლევა გაკეთდეს დასკვნები მისი შესაძლებლობების თაობაზე მოემსახუროს ვალდებულებებს და მოახდინოს აქტივების რეალიზაცია. საქმიანობის უწყვეტობა სტაბილური განვითარების საწინდარია, რაც დადებით გავლენას ახდენს ქვეყნის ეკონომიკაზე მთლიანად.

საქმიანობის უწყვეტობის ანალიზი და შეფასება უნდა ტარდებოდეს არა მარტო აუდიტორის, არამედ თვით საწარმოს ხელმძღვანელობის მიერ. აუდიტორმა შეიძლება გამოიყენოს ეკონომიკური სუბიექტის მონაცემები, მაგრამ პროფესიული სკეპტიციზმის პოზიციიდან. პროფესიული სკეპტიციზმის გამოვლენა ნიშნავს, რომ აუდიტორი კრიტიკულად აფასებს მიღებულ აუდიტორიულ მტკიცებულებების წონადობას და ყურადღებით შეისწავლის აუდიტორიულ მტკიცებულებებს, რომლებიც ეწინააღმდეგება ან ეჭვის ქვეშ აყენებს არსებული დოკუმენტაციის ან ხელმძღვანელობის განცხადებებს. პროფესიული სკეპტიციზმის გამოვლინება საჭიროა აუდიტის მსვლელობისას, იმისათვის, რომ არ გამოგვრჩეს მხედველობიდან საეჭვო საკითხები, არ მოხდეს დასკვნების გაუმართლებელი განზოგადება, არ იქნეს გამოყენებული მცდარი ვარაუდები აუდიტორული პროცედურების ხასიათის, ფარგლებისა და მოცულობის განსაზღვრისას, აგრეთვე მათი შედეგების შეფასებისას. პროფესიული სკეპტიციზმის გამოყენება საშუალებას აძლევს აუდიტორს იქონიოს წარმოდგენა საწარმო საქმიანობაზე, რომელიც ასახავს საქმის რეალურ მდგომარეობას; შეაფასოს შესამოწმებელი ფინანსური ანგარიშების კანონმდებლობასთან შესაბამისობა.

დასკვნა

ამრიგად, აუდიტი როგორც ეკონომიკური სუბიექტების მდგრადი განვითარების სისტემის ელემენტი, საშუალებას აძლევს ორგანიზაციებს არა მხოლოდ განამტკიცონ მდგომარეობა ბაზარზე, არამედ ფლობდნენ უნარს თანმიმდევრული და მუდ-

მივი წინსვლისკენ. მაშასადამე, აუდიტი არის რთული სისტემის ნაწილი, რომელიც საერთო ჯამში ემსახურება ქვეყნის ეკონომიკის სტაბილური განვითარების უზრუნველყოფას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გ. ცაავა, თ. აბრამია, დ. ცაავა “რისკოლოგია: ფინანსური და საბანკო-საკრედიტო რისკების მენეჯმენტი” 2007წ.
2. მელნიკი მ.ვ., კოგდენკო ვ.გ ეკონომიკური ანალიზი აუდიტში, სახელმძღვანელო. 2007წ. Экономический анализ в аудите: Учебное пособие/ М.В. Мельник, В.Г. Когденко
3. არენე ე.ა., ლობეკი ჯ.კ., „აუდიტი, ფინანსები, სტატისტიკა“ 2003წ. Arrene E.A., Lobbeck J.k., Audit, Finance and statistics. 2003.

REFERENCES:

1. G.Tsaava, T. Abramia, D. Tsaava “Riskology: Financial and credit risk management” 2007w.
2. Melnik M.V, Kogdenko V.G., Economic analysis in audit: Tutorial, 2007.
3. Arrene E.A., Lobbeck J.k., Audit, Finance and statistics. 2003.

AUDIT AS THE SYSTEM ELEMENT OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT

Khocholava Natia
GTU, PhD student

RESUME

Audit is dynamically developing a direction of economy that provides the reliability and credibility of financial reporting at the same time reinforcing the economic relations between the subjects of entrepreneurial activity. In assessing the financial condition of the economic entity for calculating basis are used data from financial reporting. On the other hand audit report makes possible to assess the financial condition of the economic entity, it allows determine the quality criteria accordance with

financial reporting requirements. Most informative in this case is the financial statement, drawn from International Financial Reporting Standards (IFRS) basis.

Audit is a source of information about the financial situation of business entities - for investors and other interested parties, counterparties, creditors, production personnel and the government.

Audit is conducting a comprehensive review of the activities of economic entities and the conclusion reliability. It discusses the subject of visibility and stability, therefore becomes the element of sustainable development system of economic entity. By ensuring the sustainable economic development, the audit itself promotes the desired economic development as a whole.

Keywords: Audit report, financial statement, informational risk, going concern, audit evidence, professional skepticism, sustainable economic development.